

CD-recensie

© A. van der Wal, mei 2014

Schönberg/Steuermann: Verklärte Nacht
(bewerking voor pianotrio)

Weigl: Pianotrio

Osiris Trio

Challenge Classics CC72614 • 55' •

Opname: juni/juli 2013, MotorMusic Studios,
Mechelen (B)

Schönbergs Verklärte Nacht kennen we vooral in twee versies: voor strijksextet en voor strijkorkest, beide van de hand van de componist. Het stuk wortelt nog in de Duits-Oostenrijkse hoogromantiek en past in die zin naadloos in de overgangperiode naar wat hierna zou volgen: de reeksentechniek waar uiteindelijk de halve mensheid zich vanaf zou keren. Gecomponeerd in 1899 laat Verklärte Nacht zich net zo naadloos in het Weense fin de siècle schuiven.

Maar niet alleen de muziek is hoogromantiek: de tekst uit Richard Dehmels gedichtencyclus 'Weib und Welt', waaraan het woordloze Verklärte Nacht het bestaan heeft te danken, is dat niet minder, en dan druk ik me nog voorzichtig uit. Wat dacht u van zo'n zin: *Ich trag ein Kind, und nit von Dir; ich geh in Sünde neben Dir; da liess ich schaudernd mein Geschlecht von einem fremden Mann umfangen?*

Dit wetende doet zich wat deze nieuwe cd de belangrijkste vraag voor: waarom deze versie voor pianotrio, terwijl we de originelen in vol ornaat ter beschikking hebben? Want hoe fijnzinnig componist en pianist Eduard Steuermann (1892-1964) het oorspronkelijke sextet ook heeft bewerkt, het blijft een bewerking en bovendien een die afbreuk doet aan het verbeeldingsvolle origineel. In Verklärte Nacht hoort geen piano thuis, punt uit. Ik kan me voorstellen dat men vroeger – bij gebrek aan strijkers – voor een dergelijk alternatief koos, maar nu hoeft dat niet (meer); en zeker niet wat discografische repertoire betreft, want het wemelt van de cd's van de versies voor strijksextet en

strijkorkest.

Dat laat echter onverlet dat er voor dit arrangement liefhebbers genoeg zullen zijn, die zich overigens in hun keus geschraagd mogen weten door deze uitstekende vertolking door het Osiris Trio.

Beduidend anders ligt het bij het Pianotrio van de Oostenrijkse componist Karl Weigl (1881-1949) dat in zijn oorspronkelijke staat kon blijven. Het is het enige pianotrio van zijn hand. Zoals we zo vaak zien was hij in zijn tijd veel bekender dan nu nog het geval is. Hij schreef een groot aantal symfonieën, strijkkwartetten, andere kamermuziekwerken, liederen en pianomuziek (waaronder 'Lieder ohne Worte'). Zijn muziek werd tot in de jaren dertig door toonaangevende musici en ensembles (waaronder het vermaarde Rosé-kwartet), gespeeld, maar ook grote dirigenten bogen zich erover, zoals Wilhelm Furtwängler en George Szell. Maar Weigl zag, zoals zovelen, de bui hangen: 'Zukunft dunkel' schreef hij eind 1937 in zijn dagboek. Een jaar later, op 9 oktober 1938, arriveerde hij met zijn gezin in New York.

De combinatie Schönberg, Steuermann en Weigl is op deze cd zeker niet ver gezocht. Weigl bewoog zich in de kringen rond Schönberg (hij leerde het vak van Zemlinsky), die evenals Steuermann en andere prominenten tijdig de weg naar Amerika wisten te vinden. In het onder de naziterreur zuchtende Europa was geen plaats meer voor 'entartete' kunst, en al helemaal niet voor de joodse burgers.

Weigls Pianotrio mag naar strekking en inhoud best grootschalig worden genoemd, al duurt het werk nog geen 24 minuten. Evenals Verklärte Nacht is de sfeer hoogzwanger van de laatromantiek die tot in alle poriën van het stuk is doorgedrongen. De heldere structuur (sonate- en ABA-vorm) laat onverlet dat Weigl duidelijk op zoek was naar dicht web van thematische verbanden, zowel binnen als tussen de delen. En net als Verklärte Nacht getuigt Weigl van zijn voorliefde voor een polyfone textuur met een gelaagdheid die naast groot vakmanschap ook een hoge graad van inspiratie verradert. Het is al met al een prachtig opus van symfonische allure dat door het Osiris Trio het volle pond krijgt toegemeten. Zoals Weigl het heeft gecomponeerd, zo wordt het ook gespeeld. Dat lijkt misschien op het intrappen van een open deur, maar er zijn toch heel veel musici die dat nu juist niet doen of niet kunnen. Hoe vaak wordt het kind niet met het badwater weggegooid... Het is duidelijk: het Osiris kent dit idioom, vertolkt dus ook idiomatisch en houdt ons meerdere spiegels voor die het stuk van verschillende kanten voor ons belichten. Een regelrechte aanwinst, deze cd, al zie ik zelf niet zoveel in dat curiosum, Steuermanns bewerking van 'Verklärte Nacht'. Ik houd het liever bij het origineel, hetzij als strijksxtet, hetzij als strijkorkest.

ShareThis

Facebook

Tweet

LinkedIn

g+1

Pinterest

Email

index

[Home](#) - [Actueel](#) - [Audio](#) - [Muziek](#) - [Video](#) - [Boeken](#) - [Links](#)